

Les lois commerciales selon Maïmonide

רמב"ם הלכות מכירה פרק יד

הלכה י

רשאין אנשי אומניות לפסוק ביניהם שלא יעשה אחד ביום שיעשה חבירו וכיוצא בזה וכל מי שיעבור על התנאי יענשו אותו כך וכך.

הלכה יא

במה דברים אמורים במדינה שאין בה ג' חכם חשוב לתקן מעשה המדינה ולהצליח דרכי יושביה, אבל אם יש בה אדם חכם חשוב אין התנאי שלהן מועיל כלום ואין יכולין לענוש ולהפסיד על מי שלא קיבל התנאי אלא אם כן התנה עמהם ועשו מדעת החכם, וכל מי שהפסיד לפי התנאי שאינו מדעת החכם משלם.

הלכה יב

כשם שהונייה במקח ממכר כך יש הונייה בדברים שנאמר ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלהיך אני ה', זה הוניית דברים.

הלכה יג

כיצד היה בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים, ואם היה בן גרים לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך, היה גר ובא ללמוד תורה לא יאמר לו פה שאכל נבילות וטריפות יבא וילמוד תורה שניתנה מפי הגבורה, היו חלאים ויסורים באין עליו או שהיה מקבר את בניו, לא יאמר לו כדרך שאמרו חבריו לאיוב הלא יראתך כסלתך זכור נא מי הוא נקי אבד.

הלכה יד

היו חמרין מבקשין תבואה לא יאמר להם לכו אצל פלוני והוא יודע שלא מכר תבואה מעולם, נשאלה שאלה על דבר חכמה לא יאמר למי שאינו יודע אותה חכמה מה תשיב בדבר זה או מה דעתך בדבר זה, וכן כל כיוצא בדברים הללו.

הלכה טו

כל המאנה את ד' הגר בין בממון בין בדברים עובר בשלשה לאוין, שנאמר וגר לא תונה זה הוניית דברים, ולא תלחצנו זה הוניית ממון, הא למדת שכל המאנה את הגר עובר בשלשה לאוין משום לא תונו איש את עמיתו, ומשום אל תונו איש את אחיו, ומשום וגר לא תונה.

הלכה יז

גדולה הוניית דברים מהוניית ממון, שזה ניתן להשבון וזה לא ניתן להשבון, וזה בממונו וזה בגופו, והרי הוא אומר בהוניית דברים ויראת מאלהיך לפי שהדבר מסור ללב, הא למדת כל דבר שהוא מסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך, וכל הצועק מהוניית דברים נענה מיד שנאמר כי אני ה'.

Statue de Maïmonide (Cordoue, Espagne)

Mishné Torah, les lois commerciales, chapitre 14

Loi 10

Les ouvriers ont le droit de décider entre eux de ne pas travailler le jour où l'un de leur collègue travaille. Celui qui transgresse cette décision devra leur rendre des comptes.

Loi 11

Nous parlons d'une ville dans laquelle il n'y a pas de sage reconnu pour légiférer la commune et rendre harmonieux les règles de vie de ses habitants. En revanche, s'il y a un sage reconnu, leurs décisions ne doivent pas être prises en compte, sauf s'il a été consulté auparavant.

Médaille en or, à l'effigie de Maïmonide, à l'occasion de son 800ème anniversaire (Aaron Shevo)

Loi 12

De même qu'il existe une volonté de nuire dans le domaine du commerce, il en existe une en parole, comme il est dit : *«ils ne contristeront pas leur prochain, et tu craindras ton Dieu, Je suis l'Eternel»*. Ce verset parle de la nuisance en parole.

Loi 13

Comment ? S'adressant à un pénitent, nul n'a le droit de lui dire : *«Souviens toi de tes actions passées.»*. Si l'on s'adresse à un fils de prosélyte, on ne doit pas lui dire : *«Souviens toi des actions de tes ancêtres.»*. Si un prosélyte étudie, il est interdit de lui dire : *«Une bouche qui a mangé des viandes impures, peut-elle étudier la Torah ?»*. Si une personne est accablée par des malheurs ou qui vient d'enterrer son fils, on ne doit pas lui dire, comme ce que dirent les amis de Job : *«...peux-tu nous dire qui n'a jamais fauté !»*

Loi 14

Si des âniers cherchent à acheter du fourrage, on ne doit pas leur dire : *«Allez chez telle personne»*, tout en sachant que celle-ci n'en vend pas. On ne doit pas poser de questions sur un sujet à une personne qui ne le maîtrise pas.

Loi 15

Celui qui moleste un étranger transgresse trois interdits. (...)

Loi 18

La nuisance en parole est plus grave qu'un préjudice financier, car ce dernier est quantifiable tandis que l'autre non, car l'un concerne son argent, et l'autre, son corps. Ceci est la raison pour laquelle il est dit *«et tu craindras ton Dieu»* car cette faute dépend du cœur de la personne. Ainsi tu apprends qu'à propos des fautes dépendantes du cœur, il est dit *«et tu craindras ton Dieu»*. Celui qui crie contre la nuisance en parole, sera répondu de suite, car il est dit *«Je suis l'Eternel»*.

Source : traduction d'Aaron Laskar